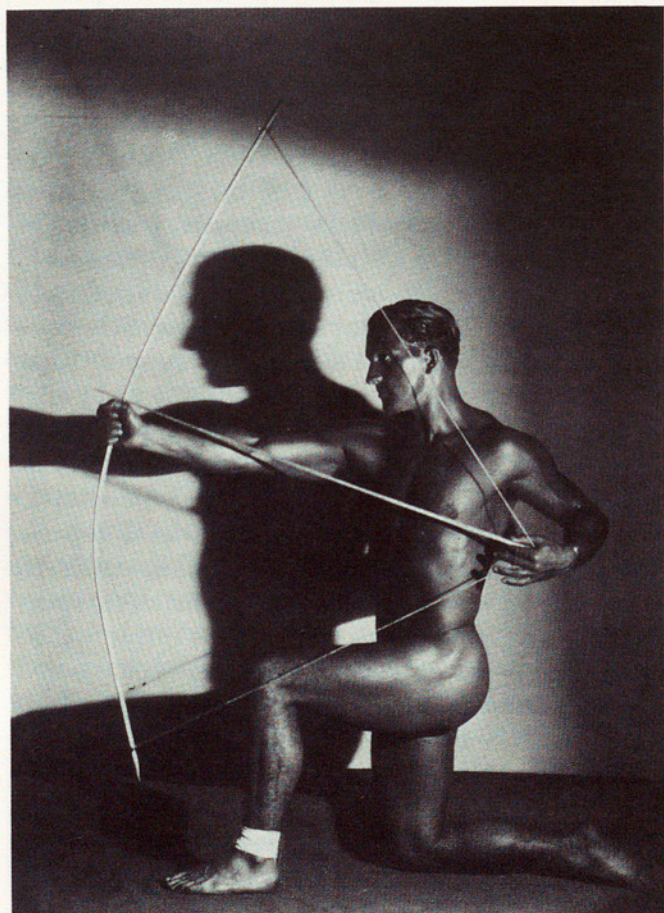

ELS MITES I LES PASSIONS ESPORTIVES INTERPRETADES PER LES ARTS I LES LLETRES

Que la tradició esportiva a Catalunya ve de lluny és un fet real i palpable tal com es demostra en un altre lloc del número d'ARREL que el lector té a les mans. El que potser pugui sorprendre més és que aquest gust per l'esport estigués tan arrelat i trobés tan de ressò en el món artístic i literari de la Catalunya contemporània. Però l'esport, com una de les manifestacions «més genuïnes de la vida moderna», difícilment podia escapar pel seu abast i projecció social a l'ull atent d'artistes plàstics i escriptors. Tant és així que, com molt bé demostra el llibre del professor Joaquim Molas, *Mite i passió de l'esport*, publicat per la Diputació de Barcelona, entre nosaltres un poeta com Josep M. López-Picó escrivia a un altre poeta no menys insigne, Carles Riba, que «després de la Solidaritat no havia vist res comparable a l'agitació ciutadana i a l'entusiasme d'avui amb motiu del campionat de futbol jugat a Vigo». Qui ho havia de dir, que gent tan saberuda i seriosa esmercés part del seu temps explicant-se banalitats tan inversemblants! Però la qüestió no és pas d'ara ni d'abans d'ahir. Els grecs com en tants d'altres aspectes són el mirall on ens podem contemplar. No manquen entre els seus poetes els que van saber escandir bellament himnes i odes per lloar els cossos dels atletes i les seves proeses.

I, és clar, davant d'aquest fet la qüestió no deu ser pas tan intranscendent quan la cultura es veu amb cor de dir-hi la seva fins al punt de comparar l'agitació ciutadana de què parlava López-Picó comentant un partit de futbol amb un moviment polític com la Solidaritat. La síntesi, malauradament, arribaria anys més tard amb els Reial Madrid-Barcelona. Però, per bé o per mal, entre les grans transformacions introduïdes per la revolució industrial i la reinstauració dels Jocs

LA FOTOGRAFIA ESPORTIVA VA ASSOLIR AMB JOSEP MASANA UN ALT GRAU DE REFINAMENT

Oímpics per obra i gràcia del cèlebre i romàntic tardà baró de Coubertin, l'esport es va convertir en una «manifestació» cultural multitudinària i, per tant, carregada d'una significació i unes connotacions radicalment diferents de les que podia tenir al segle XIX.

ELS ARTISTES CATALANS VAN CONSIDERAR L'ESPORT DES DE PERSPECTIVES BEN DIVERSES

En aquest sentit, el cas de Catalunya resulta exemplar. Sobretot quan el Principat va jugar un paper de capdavanter en la introducció de moltes disciplines esportives que, d'altra banda i fins fa ben poc si és que encara no ho són, eren minoritàries o simplement ignorades a la resta d'Espanya.

Aquesta confluència de circumstàncies afavoridores de la projecció social de l'esport que es produeix a començament del segle xx coincideix, a més a més, amb l'aparició dels moviments artístics d'avantguarda. D'alguna manera, l'esport hi trobava —per emprar les mateixes paraules que el professor Molas—, «la sanció anava a dir intel·lectual». Així, doncs, l'art, en qualsevol de les seves expressions, també contribuïa a la lenta penetració de l'esport en la consciència social i, per tant, a la creació dels seus mites particulars. A Catalunya aquesta trobada d'interessos també es va produir amb una intensitat notable i les aportacions que s'hi han fet responen a intencions i actituds molt diverses.

I ja que hem parlat de les avantguardes, val a dir que per als que hi militaren, l'esport, de la mateixa manera que el cinema o la màquina, fou un símbol de la modernitat. El cas del futurisme n'és un exemple que s'hi adiu perfectament, com ha estat evocat recentment en una magnífica exposició organitzada al Palau Grassi de Venècia. Entre nosaltres aquesta actitud radical es troba perfectament exposada en el cèlebre

Manifest Groc, març de 1928, signat per Salvador Dalí —un Dalí arborat i llampeguejant—, Lluís Montanyà i Sebastià Gasch on es diu, entre d'altres coses no menys saboroses i que fan encara de bon llegir, que «els esportmen estan més a prop de l'esperit de Grècia que els nostres intel·lectuals». El Manifest Groc, a més de ser una opció determinada a nivell artístic, és una clara contestació a la cultura catalana on els autors enumeren i denuncien els trets que s'oposen «a l'alegria de la nostra època». L'altra vessant fóra la que trobem en «la simple descripció costumista», tal com fan Pere Inglada amb els seus cavallistes, Joan Rebull amb els ciclistes o Josep Mompou amb els futbolistes. Una tercera possibilitat, però, es desenvolupa en aquells anys. Com diu el professor Molas en el seu llibre, n'hi ha que «més que per impulsos interns, actuen per sol·licitacions externes, circumstancials, informatives o publicitàries». Aquesta tercera via, la de les tasques informatives i publicitàries, que tanta importància ha assolit al llarg del segle, és una d'aquelles confluències d'interessos que tants capgiraments han provocat en els costums socials i que han ajudat a la projecció definitiva de l'esport com a fenomen del segle que som.

Però entre els dos pols d'atracció per l'esport que neixen per «impulsos interns», hi podem trobar tota una escala de gradacions artístiques que fan encara el fenomen més universal i, per tant, més proper a les

ELS DIBUIXOS D'OPISSO JA RECOLLIEN ASPECTES QUE AVUI HAN ESDEVINGUT MASSA HABITUALS

actituds amb què es pot afrontar la qüestió. D'aquesta manera veiem com artistes com Opisso i Pla deformen fins al grotesc les circumstàncies en què es produeix una determinada activitat esportiva. O bé, com Carles Sindreu, practicant del tennis, cronista esportiu, intel·lectual i poeta, escriu a més a més *La singular història d'un club de tennis*, el de la Salut. També hi trobem J. V. Foix, afeccionat a l'aeronàutica i la natació, que les introdueix com a element de modernitat. Joan Vinyoli o Narcís Comadira fan servir l'esport com al·legories «de la dramàtica condició de l'home». O, com en el cas de Pere Quart, Joan Oliver, que condemna l'actual idolatria de l'esport.

Sigui com sigui, el ventall de possibilitats que han

registrat els artistes del país és prou estès perquè reflecteixi la complexa dimensió que ha assolit com a transmissor d'idees o, ras i curt, d'enfrontament d'ideologies o, encara pitjor, de control subtil de la societat, com a canalitzador de l'agressivitat que determinades condicions socials provoquen.

Però també és un fet remarcable que, si aquests Jocs Olímpics que han estat concedits a Barcelona es plantegen com una possibilitat de lligar tradició i modernitat, no menys cert resulta que l'herència cultural del país fa honor a aquesta idea motriu. I el llibre del professor Joaquim Molas és un exemple fefaent i esclaridor de l'esperit tradicional del país, en el sentit menys pejoratiu, del terme.